

Međunarodni dan starijih osoba - 01. listopada

Međunarodni dan starijih osoba - 01. listopada obilježava se u cijelom svijetu. Proglasila ga je Glavna Skupština Ujedinjenih naroda 14. prosinca 1990. rezolucijom 45/106, da bi se naglasila važnost osiguravanja životne sredine koja se može prilagoditi potrebama i sposobnostima stanovnika treće dobi.

Ujedinjeni narodi su se u proteklom desetljeću trudili stvoriti društvo za sve generacije, te poticali međunarodnu obvezu promicanja načela Ujedinjenih naroda o skrbi za starije ljude, koja su nastala zbog potrebe takvog društva koje bi naglašavalo društveno sudjelovanje, samoispunjenje, neovisnost, skrb i dostojanstvo za sve članove društva.

U Madridu, u mjesecu travnju 2002. godine, na II. Svjetskoj skupštini posvećenoj starenju usvojen je Madridski akcijski međunarodni plan o starenju da bi se odgovorilo izazovima populacijskog starenja u 21. stoljeću, te da bi se promovirao razvoj društva za sve generacije.

Povodom Međunarodnog dana starijih osoba navodimo načela Ujedinjenih naroda o skrbi za starije ljude, koju je 1991. usvojila Glavna skupština UN-a (rezoluciju 46/91 Ujedinjenih naroda). Svrha ovih načela je poboljšanje života ljudi u starijoj dobi.

Načela Ujedinjenih naroda o skrbi za starije ljude

NEOVISNOST

Starijim ljudima trebalo bi omogućiti sljedeće:

- dostupnost prikladne hrane, vode, stanovanja, odjeće i zdravstvene skrbi kroz osiguranje dohotka, obiteljske podrške i potpore zajednice, te kroz samopomoć;
- mogućnost rada ili pristup drugim aktivnostima kojima bi se osigurao dohodak;
- mogućnost sudjelovanja u odlučivanju kada i prema kojem rasporedu će ići u mirovinu;
- pristup odgovarajućim obrazovnim programima i programima obuke za stjecanje različitih vještina;
- život u sigurnoj sredini koja se može prilagoditi osobnim potrebama i promijenjenim sposobnostima;
- život u vlastitom domu što je duže moguće.

DRUŠTVENO SUDJELOVANJE

Stariji ljudi trebali bi:

- ostati sastavni dio društva, aktivno sudjelovati u tvorbi i provedbi politike koja izravno utječe na njihovo blagostanje, kao i podijeliti svoja znanja i vještine s mlađim generacijama;
- tražiti i stvoriti mogućnost za rad na korist svojoj društvenoj zajednici i za dragovoljno uključivanje u aktivnosti koje su primjerene njihovim interesima i sposobnostima;
- organizirati pokrete ili udruge starijih ljudi.

SKRB

Stariji ljudi bi trebali:

- imati koristi od svoje obitelji i zaštite i skrbi koju im pruža zajednica u skladu s društvenim stavom i kulturalnim vrednotama društva u kojem žive;
- imati neometan pristup zdravstvenoj skrbi koja će im omogućiti održavanje i postizanje najbolje moguće razine tjelesnoga, društvenog i emotivnog blagostanja, te spriječiti ili odgoditi početak bolesti;
- imati pristup socijalnim i zakonodavnim službama zbog poboljšanja samostalnosti, zaštite i skrbi;
- moći koristiti odgovarajuće razine institucionalizirane skrbi kojom bi im se osigurala zaštita, rehabilitacija te socijalni i društveni poticaji u humanoj i sigurnoj sredini;
- moći ostvariti ljudska prava i temeljne slobode tijekom boravka u bilo kakvoj ustanovi za skrb, liječenje ili prihvata starijih ljudi, uključujući cjelovito poštivanje njihovih vjerovanja, dostojanstva, potreba i privatnosti, kao i prava na odlučivanje o vlastitoj skrbi i kvaliteti življenja.

SAMOISPUNJENJE

Stariji ljudi bi trebali:

- imati mogućnost ostvarenja cjelovita razvitka vlastitih potencijala;
- imati pristup obrazovnim, kulturnim, duhovnim i rekreacijskim sredstvima društva u kojem žive.

DOSTOJANSTVO

Stariji ljudi bi trebali:

- moći dostojanstveno i sigurno živjeti te biti zaštićeni od izrabljivanja i tjelesnog i duševnog zlostavljanja;
- biti sigurni da će se s njima postupati pošteno bez obzira na dob, rasnu ili etničku pripadnost, invaliditet ili drugi status, kao i da će biti cijenjeni bez obzira na svoj gospodarski doprinos.